

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационен труд на тема:

„КИБЕР ТОРМОЗ В УЧИЛИЩНА СРЕДА“

Докторант: Евангелос Зисос Хадзизисис

Научен ръководител: доц. д-р Русанка Манчева

**Професионално направление 1.2. Психология /Педагогическа и
възрастова психология/**

изготвена от проф. дн Красимира Петрова, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

1. Данни за докторанта.

Евангелос Зисос Хадзизисис е роден на 15 декември 1989г. в Козани, Гърция. Понастоящем живее в гр. Солун. Завършва 2-ри общообразователен лицей на Кастория. Отбил е военна служба като снайперист – боен артилерийски стрелец, дипломиран е във Факултета по философия на Аристотеловия университет в Солун, Департамент по филология, Специализация по лингвистика /2012г./, завършва Магистърска степен по Специална педагогика от Югозападния университет „Неофит Рилски“ в Благоевград обучаван е в жестомимичен език и Брайлова система, свободен докторант е към Катедра „Психология“ на Философски факултет на ЮЗУ – ДП по Педагогическа и възрастова психология. Посочва различно владеене на немски и английски език, отразени в автобиографията му и доказани със сертификати. Притежава отлични компютърни умения.

2. Данни за докторантурата.

От получената документация на Евангелос Хадзизисис, докторант към Катедра „Психология“ при ЮЗУ „Неофит Рилски“, Философски факултет, заявявам, че предложените за рецензиране документи са прецизно изготвени и по процедурата не се констатират нарушения, съгласно Нормативната база за придобиване на научни степени в Р

България и в ЮЗУ. Покрити са минималните изисквания по наукометричните показатели за докторанти в България.

3. Данни за дисертацията и автореферата.

Предложената за защита дисертация безспорно буди научен интерес и е актуална, с оглед на факта, че един от основните бичове в нашето общество е именно кибер тормоза, който придобива все по-широки граници, а подбраната възрастова група – средна и горна училищна възраст са най-уязвимите жертви на тази сравнително нова форма на насилие в съвременното общество. Докторантът подчертава необходимостта от сензитивиране на обществото по този проблем, тъй като поне веднъж всеки юноша или девойка са се сблъскали с това явление.

Мотивацията за избора на проблематиката е продиктуван от конкретната работа на докторанта, което е предпоставка за успешно реализиран дисертационен проект.

Дисертационният труд има класическа структура – въведение, четири логически свързани глави, заключение, приноси и приложения и използвана литература, разположени на 150 страници. В текста се съдържат 53 фигури и 52 таблици. В библиографията са включени общо 240 източника на английски език, релевантни на визираната проблематика. Прави добро впечатление коректното им цитиране в текста.

Въведението се отличава с есеистичност, но в съдържателен план притежава необходимите компоненти като цел, задачи, хипотеза, предмет, обект.

В първа глава: „*Същността на кибертормоза*“ се дефинират основните понятия, свързани с явлението, като са изведени различни определения, основани, както на съвременните, така и на историческите публикации по темата. Специално е обвързан кибертормоза с училищната среда, добре са открити видовете кибертормоз, както и формите,

факторите, условията, които го съпътстват. Цитирането е коректно, стилът на докторанта строго научен, но разбираем, а изводите в края на главата са своеобразен преход към последващите глави.

Втората глава: *„Превенция на кибертормоза в училище“* разкрива развити аналитични способности на докторанта за работа с научен текст. Изложението на докторанта следва логиката на добрите традиции – от частно към общо, като е отредено място на училището като фактор за ограничаване на кибертормоза, включено е семейството, специализираните служби и институции, общността и в този смисъл – обществото като цяло. Диференцирани са подходите за превенция, както на жертвите, така и на извършителите, като са привлечени в тази превантивна работа педагози, родители, служители. Илюстративните модели за борба с кибертормоза на Hunt Olweus и на Минтън и О'Мур са илюстративни примери за това, че социалния проблем може да се поддържа в поносими граници, каквато е идеята на всяка превенция. Направен е много сполучлив опит да се портретират извършителите и жертвите на кибертормоза, да се обясни ефекта върху тяхното личностно развитие, както и някои от стратегиите за справяне. Цялата глава създава усещане за цялостност, комплексност и многопосочност на анализите и задълбочено познаване на проблема.

Третата глава *„Конструкция и резултати от изследването“* е издържана методически, като тук можем да посочим коректното формулиране на изследователски тези, цел, задачи, обект, предмет и отлично подбран методически инструментариум, както и добре поднесени статистически обработени данни от самото изследване. Извадката е представителна 520 тийнеджъри, разпределена по пол, възраст и населено място. В тази глава откриваме развити способности на докторанта за работа с емпирични данни, приложение на съвременни статистически методи за обработката им и презентационни умения на докторанта при представянето им.

Четвъртата глава *„Резултати от проведеното научно изследване“* бих препоръчала да бъде обединена с предходната, тъй като в някаква степен наименованието и съдържанието на двете глави се припокрива и допълва. Казаното в предходната глава за способностите и уменията на докторанта важи и тук. Всъщност, това, което прави впечатление, че обобщенията категорично заявяват няколко стъпки за справяне с проблема, а именно: 1-промяна на отношението към кибернасилника, 2-саморефлексия и 3-споделяне на случващото се с родители и близки. И още две констатации имат заслужено място в обобщенията, че момчетата са по-склонни да се затварят в себе си, а момичетата – повече да споделят, като за последните това се явява по-успешна стратегия за справяне със ситуацията на кибертормоз. В същото време, момичетата са по-склонни да се самообвиняват за случващото им се.

Заключението е стегнато, информативно, в достатъчна степен обобщаващо и аналитично, като в съкратен вид представя изводите, обобщенията и препоръките на автора към бъдеща работа в сферата на превенция на кибертормоза в училищна среда. Изводите са премерени и авторът завършва оптимистично по отношение на възможностите за ограничаване на това негативно явление в училище.

Авторефератът напълно съответства на дисертационната разработка и в синтезиран вид презентира основните моменти от съдържанието на дисертацията.

4. Научни приноси.

Формулираните от докторанта приноси за дисертационния труд приемам напълно и коментирам по следния начин:

I. Теоретико-научни приноси:

1. Систематизирани са и са научно аргументирани основни теоретични обяснителни модели за същността и разбирането на кибертормоза в училищна среда.

2. Грамотно структуриран и ясен изказ на автора, богата теоретична основа и отлично открояване на понятията в текста.

3. Добро познаване на интерпретираната проблематика, като допълнителна стойност на труда предава и личното отношение на автора към проблематиката.

4. Във всяка глава и подглава са обобщени изводи, което придава завършеност на всяка теза на докторанта, поставена в началото на главата, развита като разсъждения и обобщена в края.

II. Практико-приложни приноси:

1. Проведеното емпирично изследване се отличава със системност, комплексност, отличен подбор на инструментариум и представлява добре реализирано и анализирано проучване, което е с висока готовност за приложимост и в други институции, системи.

2. Богатият набор от методи за изследване, аргументирани и прецизно приложени, показват развити аналитични способности на докторанта да интерпретира и презентира резултатите от направеното изследване.

3. На емпирично равнище е открито многообразието от фактори, от условия, причини за кибертормоза в конкретен възрастов период, като направените анализи са пълни, комплексни, а резултатите – с висока степен на достоверност и представителност на извадката.

4. Направените изводи, обобщения и препоръки могат да послужат за основа на конструиране на модули за работа с педагози, родители, служител, както и за превенция на кибертормоза в юношеска възраст.

5. Бележки, въпроси, препоръки.

Нямам забележки към труда, а само препоръки: с цел популяризиране на дисертационния труд, препоръчвам той да бъде издаден в книжно тяло, тъй като ще бъде полезен, както за специалисти в сферата на помагащите професии, така и за родители, педагози, социални работници, информационни специалисти.

Другата ми препоръка се отнася до бъдещи разработки на докторанта – да се задълбочи проучването, защото този социален феномен ще се разширява и разраства, а това ще изисква качествени специалисти, които да реагират на кибер-тормоза над деца и лица.

6. Публикации и участия в научни форуми.

Докторантът има 3 публикации, които напълно съответстват на темата на дисертационното изследване и са публикувани в престижни специализирани издания. Излезли са от печат. Посочените участия в научни форуми, изброени в биографичните данни и допълнени от творческата му автобиография, съответстват на темата на дисертацията. Наукометричните показатели са достатъчни за такъв тип научна степен.

7. Заключение.

На основата на гореизложения анализ, предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително за присъждане на ОНС „Доктор“ на Евагелос Хадзизисис с дисертация на тема: **„КИБЕР ТОРМОЗ В УЧИЛИЩНА СРЕДА“** в направление: 1.2. Психология, Докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“, като аз давам своя ПОЛОЖИТЕЛЕН вот.

12.10.2022г.
Гр.В.Търново

Рецензент:
/проф.дн Кр.Петрова/